

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobce: **J. M.**
zastoupený Mgr. Lukášem Smutným, advokátem
se sídlem Malé náměstí 124/15, Hradec Králové

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2022, č. j. MPSV-2023/96849-918,
ve věci příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2022, č. j. MPSV-2023/96849-918, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 3 146 Kč, a to do deseti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 5. 2023, č. j. MPSV-2023/96849-918 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Hradci Králové ze dne 13. 2. 2023, č. j. 2164/2023/DOB (dále jen „*rozhodnutí správního orgánu prvního stupně*“), kterým byl

žalobci přiznán příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně od prosince 2022, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno.

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobce **je osobou** starší 18 let věku, **která se podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „*zákon o sociálních službách*“), **považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I – lehká závislost**. Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné osoby a není schopen zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby. S odkazem na posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové (dále jen „*posudková komise MPSV*“ nebo „*PK MPSV*“) ze dne 6. 4. 2023 žalovaný ve shodě se závěry správního orgánu prvního stupně konstatoval, že žalobce není schopen zvládat tyto čtyři základní životní potřeby: e) oblékání a obouvání, f) tělesnou hygienu, i) osobní aktivity, j) péči o domácnost, a je tak závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I, čemuž odpovídá příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně.

II. Obsah žaloby

3. Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce včas podanou žalobou. Argumentaci žalovaného v odůvodnění napadeného rozhodnutí považuje za nesprávnou. Poukázal na platnou právní úpravu ve věci příspěvku na péči s tím, že je třeba vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách. Lékařský posudek, který je stěžejním důkazem, musí být dle ustálené judikatury jednoznačný, úplný a přesvědčivý. Upozornil na ustanovení § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb., dle kterého posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky. Nezvládnutí byť jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby.
4. Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit. Zdůraznil, že judikaturou vymezený požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky pak spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila.
5. Namítl, že skutečnosti, které uváděl ve svém odvolání, komise popřela, avšak bez jakéhokoli podkladu či zdůvodnění. V odvolání například uvedl, že není s ohledem na zcela nepohyblivou pravou horní končetinu schopen si vyndat jídlo z jakékoli nádoby, naporcovat ho, či si nalít nápoj, avšak posudková komise ve svém posudkovém zhodnocení bez uvedení jakýchkoli podkladů, ze kterých by vycházela, uvedla, že je schopen nalít si nápoj, naservírovat a naporcovat si stravu. Obdobně postavila svoji argumentaci i při posouzení schopnosti zvládnout jiné základní potřeby než stravování, konkrétně výkon fyziologické potřeby a péči o zdraví, kdy závěry posudkové komise odporují lékařským zprávám i skutečností zjištěným v rámci sociálního šetření. Přesto žalovaný ve svém rozhodnutí konstatoval, že v posudkovém zhodnocení se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, dostatečně zhodnotila podklady a vydala přesvědčivý a objektivní posudkový závěr.

6. Žalobce je názoru zcela opačného, a má za to, že závěry posudkové komise nejsou zdůvodněny, přestože odporují podkladům lékařského posudku - záznamu ze sociálního šetření ze dne 6. 1. 2023, skutečností, jež o svém zdravotním stavu uváděl v řízení před orgánem prvního stupně i v řízení odvolacím (jako osoba posuzovaná) a lékařským zprávám. Žalovaný měl v souvislosti s uvedeným žádat doplnění posudku a teprve na základě doplněného posudku rozhodnout, což se nestalo.
7. Navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a zavázal žalovaného k náhradě nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

8. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že pro účely odvolacího řízení si vyžádal posudek posudkové komise MPSV. Ta zdravotní stav žalobce zhodnotila jako dlouhodobě nepříznivý, jehož rozhodující příčinou je artróza nosných kloubů. Základní životní potřeby žalobce zhodnotila shodně jako lékař Lékařské posudkové služby Okresní správy sociálního zabezpečení Rychnov nad Kněžnou (dále také jen „lékař OSSZ“), za nezvládané základní životní potřeby považovala oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, osobní aktivity a péči o domácnost.
9. Žalovaný uvedl, že posudková komise MPSV neshledala důvod pro nezvládání potřeb stravování, výkon fyziologické potřeby a péče o zdraví.
10. K potřebě stravování uvedl, že k jejímu nezvládání vedou, a to s ohledem na posuzované aktivity, těžké funkční poruchy horních končetin, zejména ztráta obou horních končetin nebo jejich podstatné části s nemožností využít protézu k uchopení věci, ztráta úchopové schopnosti obou rukou, těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Dále k neschopnosti zvládat stravování může vést praktická nebo úplná nevidomost obou očí. K servírování a přenášení stravy je možno použít facilitační pomůcky, např. servírovací vozík, případně stravu přemísťovat posouváním. Za přijatelný standard je považováno i jezení lžící. Příprava stravy je hodnocena v uznané potřebě péče o domácnost.
11. K nezvládání výkonu fyziologické potřeby dle žalovaného vede těžká funkční porucha horních končetin se ztrátou úchopové schopnosti obou rukou (k provedení očísty), anatomické či funkční ztráta jedné nebo obou dolních končetin nebo těžké duševní onemocnění spojené se sociální dezintegrací. Žalobce žádnou z těchto těžkých poruch netrpí. Fyziologicky i mentálně je schopen zvládat aktivity posuzované v rámci výkonu fyziologické potřeby. Za neschopnost zvládat tuto potřebu se nepovažuje inkontinence, pokud posuzovaný z hlediska funkčních schopností je schopen výměny absorbčních pomůcek.
12. K neschopnosti zvládat péči o zdraví dle žalovaného vede těžká funkční porucha horních končetin spočívající ve ztrátě úchopové schopnosti obou rukou, ztrátě jemné motoriky, těžká porucha funkce nosného a pohybového ústrojí, praktická a úplná nevidomost obou očí a těžká duševní porucha spojená se sociální dezintegrací. Postižení v tomto rozsahu u žalobce není přítomno.
13. K závěrům sociálního šetření žalovaný konstatoval, že zjištění v něm uvedená musí být podložena objektivními skutečnostmi prokázanými lékařskými nálezy. Stejně tak subjektivně uváděné potíže v lékařských zprávách musí být v korelaci s objektivně prokázanou tíží zdravotního postižení. Pokud tomu tak není, nemohou být taková

tvrzení relevantním podkladem posudku. Navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

14. V replice na vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že v žalobě nemíří proti rozhodnutí žalovaného na posouzení svého zdravotního stavu, jak z vyjádření žalovaného vyznívá. Má naopak za to, že posuzovat zdravotní stav a vyslovovat ohledně něho závěry, jsou oprávněny pouze odborně disponované posudkové komise žalovaného. Není to tedy věcí soudu ani žalovaného.
15. Zdůraznil, že v žalobě namítal, že posudek vypracovaný posudkovou komisí MPSV, coby rozhodující důkaz pro rozhodnutí ve věci, nebyl úplný a přesvědčivý. Uvedl, že k žalobním námitkám se žalovaný vyjádřil pouze ve svém posledním odstavci, a to pouze obecně. V žalobě přitom jasně uvedl, že *„závěry posudkové komise odporují lékařským zprávám, skutečností zjištěným v rámci sociálního šetření i tvrzení žalobce – osoby, o kterou má být pečováno.“* Má za to, že žalovaný měl důsledně přezkoumat, zda posudková komise závěry sociálního šetření při svém rozhodování vůbec zohlednila a jakým způsobem je zahrnula do svého hodnocení. Pokud byl žalovaný oprávněn relevantnost zjištěných skutečností a lékařských zpráv vyhodnotit sám a tyto neuznal za relevantní, bylo jeho povinností ve svém rozhodnutí náležitě odůvodnit své závěry, což se nestalo. Setrval na podané žalobě v celém rozsahu.

IV. Posouzení věci krajským soudem

16. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě rozhodl bez jednání, neboť s tím oba účastníci řízení výslovně souhlasili (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
17. V přezkumném řízení soud z obsahu předložených správních spisů zjistil následující skutečnosti podstatné z hlediska předmětu řízení.
18. Řízení ve věci příspěvku na péči bylo zahájeno podáním žádosti o příspěvek ze dne 8. 12. 2022.
19. Dne 6. 1. 2023 se uskutečnilo sociální šetření, a to v místě bydliště žalobce. Ze záznamu z tohoto šetření soud zjistil, že žalobce žije sám v rodinném domku. Chodí s pomocí francouzských holí, zvládne pomalou chůzi doma, pohybuje se pouze po kuchyni a ložnici, dojde na WC. Je orientován časem, místem i osobou, hůře artikuluje, má problémy s krátkodobou pamětí. Má ochrnutou pravou ruku (je pravák). Telefonem dokáže zavolat (předvolba čísel, tlačítko SOS – na tři osoby). Nevládne se sám obléknout, svléknout, nevládne sám dodržovat tělesnou hygienu. Nevládne péči o domácnost. Třikrát denně (ráno, v poledne a večer) k němu chodí pečující osoba (Kateřina Moravcová), pomáhá mu s oblečením, přípravou jídla (ohřátím v poledne), přípravou léků. Přes týden mu vozí obědy donášková služba. Zvládne si vybrat jídlo na celý týden, levou rukou nalít připravený nápoj, napít se z hrnku. Nevládne si nakrátet a naservírovat hotové jídlo. Zvládne se najíst lžící a stravu konzumovat, vše mu chystá pečující osoba. Nevládne přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. Přes den se snaží dojít na WC, snaží se provést očistu, ale levou rukou ji nevládne dostatečně, někdy přes den nestihne dojít na WC. Pak musí počkat na pečující osobu, která ho umyje a převlékne. V noci vykonává malou potřebu do močící lahve, kterou ráno vynese pečující

osoba. Léky mu připravuje na celý den pečující osoba, která dbá na jejich užívání, a když přijde, kontroluje užití léků.

20. Posudkový lékař OSSZ Rychnov nad Kněžnou ve svém posudku ze dne 26. 1. 2023 uvedl, že při posouzení zdravotního stavu žalobce vycházel ze zdravotnické dokumentace ošetřujícího praktického lékaře ze dne 2. 1. 2023 a dalších odborných lékařských nálezů (uvedena je propouštěcí zpráva Lázně Bělohrad ze dne 16. 9. 2021) a sociálního šetření provedeného dne 6. 1. 2023. Uvedl, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je stav po TEP pravé kyčle v 8/2021 (dále trpí arteriální hypertenzí, má varixy dolních končetin, inkontinenci III. st., poruchu brachiálního plexu, krvácení do sklivce...). Dopad uvedeného zdravotního stavu na schopnost samostatně zvládat základní životní potřeby je dokladován v propouštěcí lékařské zprávě ze dne 16. 9. 2021. Dospěl k závěru, že žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc při těchto čtyřech základních životních potřebách: e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost, a považuje se podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).
21. Správní orgán prvního stupně na podkladě výše uvedeného posouzení vydal dne 13. 2. 2023 rozhodnutí č. j. 2164/2023/DOB, kterým žalobci přiznal příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně od prosince 2022.
22. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí odvolání, ve kterém namítal, že dále není schopen bez pomoci jiné osoby zvládat i základní životní potřeby stravování, výkon fyziologické potřeby a péči o zdraví. Konkrétně uvedl, že si nedokáže potraviny nakrájet nebo ukrojit. Nedokáže si otevřít víko nádoby, v níž mu je donášen oběd, aniž by si nevytil jeho obsah na sebe nebo na zem, neotevře si jogurt, konzervu apod. Nedokáže si přenést teplé jídlo ke stolu, několikrát se opařil. Z důvodu špatné a pomalé chůze (středně těžké poškození obou dolních končetin) často nedorazí včas na WC, zůstává poté v pomočeném nebo pokáleném oblečení, dokud nepřijde pečující osoba. Zkouší používat hygienické pomůcky, ale sám si je nedokáže správně umístit a často mu vypadávají ze spodního prádla. Nezvládání výkonu fyziologické potřeby je pro žalobce psychicky frustrující. Samostatně nezvládá ani péči o zdraví. K lékařům s ním jezdí pečující osoba, která mu denně připravuje léky a kontroluje jejich aplikaci. Zejména lék Warfarin je nutné brát pravidelně a ve správný čas. Denně mu aplikuje kapky do očí, pečuje o nehty na rukou i nohou.
23. Odvolací orgán (žalovaný) žalobou napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a s odkazem na závěry posudku PK MPSV v Hradci Králové ze dne 6. 4. 2023 potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně (viz výše). Posudková komise dospěla ke stejnému posudkovému závěru jako lékař OSSZ. K odvolacím námitkám uvedla, že další základní životní potřeby je žalobce schopen v pomalejším tempu zvládnout. Jeho fyzické, smyslové a duševní schopnosti mu umožňují zvládnout životní potřebu d) stravování. Dle PK je žalobce schopen vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nápoj si nalít, stravu naporcovat a naservírovat, najíst se a napít. Uvedla, že naservírování stravy je možné realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo převozem na servírovacím stolku nebo na invalidním vozíku. Příprava stravy pak byla zhodnocena v rámci životní potřeby j) péče o domácnost, která byla uznána jako nezvládaná. K životní potřebě g) výkon fyziologické potřeby PK uvedla, že žalobce je schopen se vyprázdnit, provést očistu po provedení fyziologické potřeby, vyhledat WC a je schopen

používat potřebné pomůcky. PK v případě žalobce nezjistila těžké postižení hybnosti horních končetin ve smyslu jejich ochrnutí, ani závažné postižení zraku stupně praktické nevidomosti ani těžké duševní postižení, které by mu bránilo zvládnout životní potřebu h) péči o zdraví. Posudková komise konstatovala, že neuznané základní životní potřeby žalobce zvládá v přijatelném standardu nebo s použitím běžných facilitátorů. Výsledek sociálního šetření je dle PK v souladu se zjištěním o zdravotním stavu a funkčních poruchách žalobce.

24. Soud hodnotil provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu, ve svém rozhodnutí vyšel ze skutkového a právního stavu takto zjištěného (§ 77 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že **žaloba je důvodná.**
25. Při posouzení věci soud vycházel z následujících rozhodných skutečností, platné právní úpravy a učiněných právních závěrů:
26. Podmínky nároku na příspěvek na péči vycházejí z § 7 zákona o sociálních službách. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby a nárok na něj mají osoby uvedené v § 4 odst. 1, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu podle stupně závislosti dle § 8, pokud jim tuto pomoc poskytuje např. osoba blízká.
27. Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby [písm. a)], **stupni II (středně těžká závislost)**, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb [písm. b)],** stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb [písm. c)], stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb [písm. d)], a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách).
28. Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby vyjmenované v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Při hodnocení schopností zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (odst. 4 téhož ustanovení). Aby byla v příslušné základní životní potřebě uznána závislost, musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu (odst. 5 téhož ustanovení). Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
29. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách se při posuzování stupně závislosti hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.

30. **Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, v platném znění** (v rozsudku uváděna jako „*prováděcí vyhláška*“), na niž odkazuje § 9 odst. 6 zákona o sociálních službách.
31. Z § 1 prováděcí vyhlášky vyplývá, že schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce (odst. 1 citovaného ustanovení). Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí tělesné struktury a tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností (odst. 3 citovaného ustanovení).
32. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Tím se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby (§ 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky).
33. Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby nutné posoudit, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby, a přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení (§ 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky).
34. **Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu** (§ 2a prováděcí vyhlášky).
35. Příloha č. 1 prováděcí vyhlášky vymezuje schopnosti zvládat základní životní potřeby (viz též § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách). Pod písm. **d) stravování**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. Pod písm. **g) výkon fyziologické potřeby** se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky. Pod písm. **h) péče o zdraví** se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky a

pomůcky, rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

36. Podle § 25 zákona o sociálních službách (1) Krajská pobočka Úřadu práce provádí pro účely posuzování stupně závislosti podle odstavce 3 sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí. Sociální šetření podle věty první provádí příslušná krajská pobočka Úřadu práce také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů; podmínkou je, že tato skutečnost byla oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e) Sociální šetření provádí sociální pracovník. O provedeném sociálním šetření vyhotovuje sociální pracovník písemný záznam, který na požádání předkládá posuzované osobě. (2) Krajská pobočka Úřadu práce zašle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení žádost o posouzení stupně závislosti osoby; součástí této žádosti je písemný záznam o sociálním šetření a kopie žádosti osoby o příspěvek. (3) Při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. (4) Okresní správa sociálního zabezpečení zašle příslušné krajské pobočce Úřadu práce stejnopis posudku vydaného podle zvláštního právního předpisu s uvedením základních životních potřeb, které osoba není schopna zvládat, a dále s uvedením, zda jde o osobu s úplnou nebo praktickou hluchotou nebo hluchoslepu, jestliže tato osoba nezvládá základní životní potřeby v oblasti orientace. Toto posouzení je součástí rozhodnutí o přiznání či zamítnutí příspěvku, které obdrží žadatel.
37. Krajský soud zdůrazňuje, že zdravotní stav osoby posuzuje pro účely odvolacího správního řízení, jehož předmětem je příspěvek na péči, posudková komise zřízená žalovaným na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Stěžejním důkazem v tomto řízení je tak lékařský posudek PK MPSV, na který je kladen požadavek úplnosti a přesvědčivosti (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, čj. 4 Ads 57/2009-53, všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).
38. Z citovaného § 2a prováděcí vyhlášky tedy plyne povinnost správního orgánu posoudit v rámci zvládání každé základní životní potřeby schopnost člověka **zvládat všechny takto vymezené aktivity současně**. Jestliže člověk není schopen z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z vymezených aktivit, danou potřebu není schopen samostatně zvládat.
39. Rovněž Nejvyšší správní soud upozornil na stanovené pravidlo, a zejména na povinnost řádného odůvodnění odchylného závěru. V rozsudku ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013 - 32, zdůraznil, že: „Pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012 rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního

stavu. Pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.”

40. V projednávaném případě učinil žalovaný závěr, že posudek posudkové komise splňoval požadavky úplnosti a přesvědčivosti. Krajský soud však uvedený názor nesdílí, naopak má za to, že uvedený posudek se dostatečně a přesvědčivě nevypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi, především pak s těmi, které namítal žalobce (k uvedenému srov. dále např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Ads 262/2015-34).
41. Žalobce již ve svém odvolání a poté v žalobě namítal, že bez pomoci jiné osoby samostatně nezvládne i další základní životní potřeby stravování, péči o zdraví a výkon fyziologické potřeby. Žalovaný doslovně převzal pasáže posudku PK MPSV, aniž by se zabýval námitkami žalobce, resp. přezkoumal, zda se posudek posudkové komise vypořádává s odvolacími námitkami žalobce.
42. V záznamu ze sociálního šetření je uvedeno, že žalobce (má ochrnutou pravou ruku, je pravák) si sám bez pomoci jiné osoby nezvládne nakrájet a naservírovat hotové jídlo a nezvládne přemístit si nápoj a stravu na místo konzumace. Přes den se snaží dojít na WC, snaží se provést očistu, ale levou rukou ji nezvládne dostatečně, někdy přes den nestihne dojít na WC. Pak musí počkat na pečující osobu, která ho umyje a převlékne. V noci vykonává malou potřebu do močící lahve, kterou ráno vynese pečující osoba. Léky mu připravuje na celý den pečující osoba, která dbá na jejich užívání, a když přijde, kontroluje užití léků. Tento podklad PK MPSV ani žalovaný v napadeném rozhodnutí nijak nereflektovali a nevypořádali se s ním.
43. Ve vztahu k sociálnímu šetření lze uvést, že jde o obligatorní podklad pro rozhodnutí ve věci samé. Orgány lékařské posudkové služby jsou povinny vycházet při posuzování stupně závislosti člověka také z výsledku sociálního šetření (§ 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a průběh provedeného sociálního šetření je žalovaný povinen v odvolacím řízení zhodnotit i z hlediska případných rozporů se zpracovaným posudkem (srov. stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 21. 10. 2010, č. j. 2295/2010/VOP/MJR).
44. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala především s těmi rozhodujícími skutečnostmi, které odvolatel namítá, a aby své závěry náležitě zdůvodnila (k testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku srov. konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 - 24, ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013 - 22, rozsudek ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 25/2013 - 26). V souladu s § 2a vyhlášky přitom posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky, jak bylo shora zdůrazněno. Nezvládnutí byť jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby (§ 2a vyhlášky). Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Postavili posudková komise své hodnocení na rozporných základech, aniž by rozpory odstranila či vysvětlila, je povinností žalovaného žádat doplnění posudku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25).

45. Povinností žalovaného jako odvolacího správního orgánu bylo přezkoumat prvostupňové rozhodnutí v kontextu všech odvolacích důvodů a vypořádat se s nimi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2009, č. j. 7 Afs 116/2009 - 70). Z odůvodnění správního rozhodnutí totiž musí být zřejmé, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předešlé účastníkem za nerozhodné, nesprávné nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů. Žalovaný závěry posudkové komise bez dalšího převzal, aniž by zhodnotil úplnost a přesvědčivost posudku právě i vzhledem k odvolací námitce, podle níž žalobce bez dopomoci druhé osoby samostatně nezvládá minimálně jednu až dvě aktivity uvedené v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky pro základní životní potřebu stravování (naporcovat si stravu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace, pro základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby (včas použít WC, provést očistu a používat hygienické pomůcky) a pro základní životní potřebu péče o zdraví (používat potřebné léky řádně a včas). Tím žalovaný zároveň rezignoval na vypořádání odvolacích námitek žalobce a na řádné zdůvodnění, proč považuje odvolací námitky za mylné nebo vyvrácené. Nutno podotknout, že lékař OSSZ i PK MPSV považovaly za dostatečnou zdravotní dokumentaci odkazem na jeden odborný lékařský nález, a to propouštěcí zprávu Lázně Bělohrad ze dne 16. 9. 2021. Vzhledem k datu vyhotovení těchto posudků (26. 1. 2023 a 6. 4. 2023), zdravotnímu stavu žalobce a jeho věku, nelze takovou dokumentaci považovat za dostatečnou a zejména aktuální.
46. Krajský soud ve světle uplatněných žalobních námitek tak dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí není v souladu s ustanovením § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, neboť nebyl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Napadené rozhodnutí proto nemůže obstát a krajský soud jej zrušil proto, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy nebo v nich nemá oporu a vyžaduje zásadní doplnění. § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
47. Na základě § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaný tak v dalším řízení znovu posoudí posudek posudkové komise z hlediska jeho jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti. Zohlední, zda posudková komise aplikovala poznatky o zdravotním stavu zaznamenané v lékařské dokumentaci na všechna kritéria zvládání základních životních potřeb. Uváží, zda z podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že žalobce některé z aktivit nutných pro celkové zvládnutí neuznaných základních životních potřeb sám bez pomoci jiné osoby nezvládá a posoudí, zda posudková komise vysvětlila a dostatečně a přesvědčivě zdůvodnila, proč jsou tyto životní potřeby zvládány. V opačném případě bude povinností žalovaného požádat o doplnění podkladů rozhodnutí (o aktuální zprávy o zdravotním stavu žalobce) a doplnění posudku a následně znovu ve věci rozhodnout. V novém rozhodnutí pak řádně a přesvědčivě odůvodní i s ohledem na záznam ze sociálního šetření, z jakých důvodů shledal žalobce jako schopného zvládat samostatně všechny aktivity vymezené pro

zvládání neuznaných základních životních potřeb (stravování, výkonu fyziologické potřeby a péče o zdraví) přílohou č. 1 prováděcí vyhlášky. Soud současně nepřistoupil ke zrušení prvostupňového rozhodnutí, neboť důvody pro postup dle § 78 odst. 3 s. ř. s. neshledal. Bude na žalovaném, aby sám zvážil, jaký učiní další postup v rámci řízení o odvolání za účelem spolehlivého zjištění skutkového stavu věci.

V. Náklady řízení

48. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl úspěšný žalobce, má proto právo na náhradu nákladů řízení. Ty sestávají z nákladů za právní zastoupení za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby) po 1 000 Kč a souvisejících režijních paušálů v celkové výši 600 Kč (2 x 300 Kč) dle § 7 bod 3., § 9 odst. 2 a § 13 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem tedy 2 600 Kč, vše zvýšeno o částku 546 Kč odpovídající 21 % DPH (zástupce žalobce doložil, že je plátcem DPH). Soud proto výrokem II. uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci prokázané náklady soudního řízení, a to k rukám jeho zástupce, který je advokátem (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů za použití § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 30. listopadu 2023

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení: I. S.

